

Ik kan niet genoeg waarschuwen voor middel X

Levensende De Coöperatie Laatste Wil heeft onverantwoordelijk weinig aandacht voor de dood als verleider van mensen in een labiele levensfase, schrijft [*Boudewijn Chabot*](#).

Foto Getty Images

Afgelopen zomer zag ik op een video hoe een echtpaar een dodelijk 'middel X' nam en overleed. Ze zeiden niets tegen elkaar, raakten elkaar niet aan. Ik hoorde ze op bed benauwd steunen tot het stil

werd. Dit was eenzaam sterven ten top, even eenzaam als jezelf ophangen, alleen duurde het veel langer.

Boudewijn Chabot werkte als psychiater voor ouderen en promoveerde op onderzoek naar hoe mensen in eigen regie waardig kunnen sterven.

Het middel is in 2017 door de Coöperatie Laatste Wil (CLW) in *Nieuwsuur* gelanceerd. Maar een rapport van toxicoloog Guillaume Counotte hierover heeft CLW mij niet willen verstrekken. Een week geleden kreeg ik het. „De klinische verschijnselen van [middel X] na orale opname zijn vooral hoofdpijn, verlaging van de bloeddruk, braken, neusuitvloeiing, diarree, maag/buikpijn en een algeheel gevoel van onbehagen. Deze verschijnselen kunnen zeer snel na opname optreden (binnen 5 minuten na opname)”, staat er. De CLW adviseerde bepaalde medicijnen in te nemen om de bijwerkingen te onderdrukken maar heeft nooit laten onderzoeken of dat advies ook werkelijk nare bijwerkingen voorkomt.

De belofte dat de ‘pil van Drion’ was ontdekt deed 26.000 leden toestromen, waaronder bekende Nederlanders die zitting namen in bestuursorganen van de Coöperatie. Voorzitter Jos van Wijk [zei deze maand in de Volkskrant](#): „Als je de goede hoeveelheid inneemt, ben je binnen 20 à 25 minuten in coma en na anderhalf uur ben je dood. Dat is het gemiddelde van dertig beschrijvingen die we van nabestaanden binnenkregen.”

Lees ook: [Zo zacht is de dood niet na slikken van giftig poeder](#)

Maar waar zijn die dertig beschrijvingen te lezen? Niet op de CLW-site. Van Wijk verstrekte deze zomer aan Philip Nitschke (van actiegroep Exit International) en aan mij een tabel met 22 personen die na het innemen van middel X waren overleden. Deze is [online in Nitschkes Peaceful Pill Handbook](#) gepubliceerd. Slechts bij 5 van de 22 was iemand aanwezig die noteerde dat het vredig was verlopen. Van het Landelijk Centrum voor Vergiftigingen (NVIC) kreeg ik op verzoek een tabel met 18 personen, waarvan 16 overleden door middel X. Bij vier personen duurde dat meer dan 2 uur, twee waren voordat ze overleden een uur verward en duizelig en twee personen overleden niet.

Mijn conclusie uit het totaal van deze 40 gevallen is dat bij 20-30 procent de dood niet snel kwam en dat niet bekend is of het vredig verloopt. „In de meeste gevallen, zo’n 90 procent, gaat het

vreedzaam”, zei Van Wijk. Maar in zijn eigen tabel wordt ‘vreedzaam’ slechts bij 5 van 22 personen vermeld: nog geen kwart. Zijn geruststelling is een gotspe.

Overtuigingsdader Van Dijk

Justitie maakt dit jaar jacht op leden van de Coöperatie. Een 28-jarige man uit Eindhoven [moest deze week voorkomen](#) omdat hij volgens het Openbaar Ministerie aan 33 mensen middel X verkocht. In ieder geval vijftien mensen zouden zijn overleden. Eind september werd [Van Wijk aangehouden](#) vanwege ‘deelname aan een criminele organisatie’, maar hij mocht na een nacht cel naar huis. Vorige week zijn [twee oudere CLW-leden opgepakt](#) en afgelopen weekend trad [overtuigingsdader Wim van Dijk \(77\) naar buiten](#). In een groot *Volkskrant*-interview zei hij dat hij X aan meer dan honderd mensen had gegeven. Tegen al deze personen loopt nog strafrechtelijk onderzoek.

Hoopt Justitie hiermee te bereiken dat de babyboomgeneratie die van drugs heeft genoten nu zal afzien van de regie over het levenseinde? Waarschijnlijker is dat de handel ondergronds gaat en veroordeelden de status van martelaar krijgen.

Ik kan niet genoeg waarschuwen voor middel X als zelfdodingmiddel. Van Wijk geeft leiding aan een organisatie die onverantwoordelijk weinig aandacht heeft voor de dood als verleider van mensen in een labiele levensfase.

Marjolein (28) [vocht dagelijks tegen haar doodswens](#) en overleed volgens de familie ellendig na innemen van X. Zij is geen uitzondering want de familie van Klaas (64), niet zijn eigen naam, [vertelde mij wat ze hadden gezien](#) nadat hij middel X innam. Veertig minuten ervoer hij bewust heftige duizelingen en benauwdheid. Nadat de ambulance kwam, kreeg hij een epileptisch insult, raakte in coma en overleed 73 minuten na innemen van X. Ximena (19) leed onder zelfbeschadiging na seksueel misbruik en [overleed eenzaam na innemen van een vergelijkbaar middel](#).

Mensenrechtenhof

Van Wijk toonde in zijn interview geen greintje compassie voor mensen die minder sterk in het leven staan dan hijzelf. Als een cowboy schoot hij uit de heup: „Ik heb een hele kluis vol. Ik kan heel Apeldoorn platleggen, als ik wil.” Ondertussen leidt de CLW de aandacht af van de kernvraag of middel X tot een humane dood leidt door de Nederlandse staat te dagen met de vraag „of de overheid haar burgers een menselijk levenseinde in eigen regie mag onthouden”.

Filosoof Ton Vink, groot voorstander van zelfbeschikking, [betoogt](#) dat de argumentatie zwak is omdat artikel 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens impliceert dat de overheid verplicht is te voorkomen dat iemand tot zelfdoding overgaat wanneer de beslissing daartoe niet weloverwogen is genomen. De ‘zelfbeschikking’ van Van Wijk heeft een griezelig zwarte rand: zijn geruststelling dat de dood vreedzaam is, is een lachertje voor eenieder die zijn tabel bekijkt. Hij hield informatie van toxicoloog Counotte achter en geeft geen openheid over nare ervaringen van kwetsbare burgers.

De kans dat de CLW met dit proces de staat overstag doet gaan, is klein. De CLW heeft een talent voor polariserende acties in de hoop de wet te veranderen maar het gedoe rond middel X met arrestaties heeft als netto effect dat de openheid over sterven in eigen regie sinds 2017 afneemt.

Sterven wordt pas humaan als de persoon met een doodswens erover durft te praten

Langer dan Van Wijk sta ik op de bres voor zelfbeschikking over het levenseinde. In mijn boek *Uitweg* deed ik nooit geheimzinnig over de naam van dodelijke middelen en ik hield geen toxicologische informatie achter. De eenmalige beslissing hoe je je leven gaat beëindigen moet je op openbare en complete gegevens kunnen baseren. Sterven wordt pas humaan, een goede dood, als de persoon met een doodswens erover durft te praten met degenen die van hem of haar houden. Dan hoeft sterven niet eenzaam te zijn en kunnen de naasten tijdens het leven beginnen te rouwen. Dat lukt alleen als iemand na het innemen van een dodelijk middel zonder pijn, benauwdheid, duizelingen, braken of toevallen overlijdt zodat het afscheid niet verstoord wordt door fysieke

narigheid. Vijf jaar na de lancering van middel X ligt het aantal meldingen van overlijden volgens Van Wijk op dertig, gemiddeld zes personen per jaar. Dit geringe aantal doet vermoeden dat de leden er niet gerust op zijn met middel X humaan te sterven. Het wordt tijd dat de Coöperatie een onafhankelijk groot bevolkingsonderzoek financiert om na te gaan hoe vaak middel X in feite is gebruikt en hoe dat volgens ooggetuigen is verlopen.

Praten over zelfdoding kan bij de landelijke hulplijn 113 Zelfmoordpreventie. Telefoon 0800-0113 of www.113.nl.

Correctie: in een eerdere versie van dit artikel zijn enkele slordigheden geslopen. Het echtpaar waarnaar de auteur in de eerste alinea verwijst nam niet 'middel X'. Het betrof een ander middel, waaraan zij niet na een uur maar na 25 minuten overleden. Een toxicologisch rapport over middel X is niet „achtergehouden”, zoals er stond. CLW zegt het aan haar leden te hebben verstrekt; Chabot kreeg het pas onlangs in handen. CLW-voorzitter Van Wijk zat na zijn aanhouding niet twee nachten maar één nacht in de cel. De aan middel X overleden Marjolein was niet 37 maar 28; 'Klaas' was niet 62 maar 64. CLW heeft de Nederlandse staat gedaagd, maar niet bij het Europees Hof.